

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації **Ломачинського Богдана Геннадійовича** на тему
**«Феномен інформаційної культури
у комунікаційному просторі бібліотеки»**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Презентація дисертаційної роботи проведена на Науково-методичній раді Інституту бібліотекознавства 17 липня 2025 р. (протокол № 4).

Обґрунтування вибору теми дисертаційного дослідження. В умовах глобальних викликів сучасності, зумовлених ескалацією геополітичного протистояння провідних акторів світового політичного, економічного та інформаційного простору, людство стикається з масштабними ризиками, породженими стрімкими трансформаціями цифрової доби. Перехід від інформаційного суспільства до суспільства знань актуалізує потребу в безперервному навчанні, що стає ключовою умовою успішної адаптації особистості до динамічно змінного середовища. Сучасна епоха знову актуалізує діалектику взаємодії культури і цивілізації, у якій бібліотеки відіграють важливу роль як інститути збереження, трансляції та оновлення соціокультурної пам'яті. Вони активно сприяють формуванню інформаційної культури, що постає основним інструментом протидії глобальній експансії консцієнтальних впливів.

Інформаційна культура постає не лише як характеристика сучасного інформаційного етапу розвитку людства, а як універсальний феномен, що супроводжує всю історію культурогенезу. Вона уособлює систему знань, умінь і навичок, що є визначальними для створення матеріальних і духовних цінностей у різні історичні періоди. Впродовж усього еволюційного шляху розвитку інформаційної культури бібліотеки залишалися провідними центрами акумулювання, збереження та поширення знаннєвого потенціалу людства.

Початок ХХІ століття ознаменувався входженням у цифрову епоху, що спричинила появу нового соціокультурного феномену — «цифрової людини» — і поставила перед бібліотеками низку принципово нових викликів. Серед них — необхідність розвитку цифрових компетентностей бібліотечних фахівців, цифровізації інформаційних ресурсів, подолання цифрової нерівності в доступі до інформації та технологій, а також ефективного їх використання. Масове поширення Інтернету трансформувало підходи до отримання інформації, сформувавши модель інформаційного «самообслуговування», що вимагає переосмислення традиційних форм бібліотечної діяльності з акцентом на віртуалізацію сервісів і застосування цифрових технологій. У цьому контексті особливої актуальності набуває системна робота щодо підвищення рівня професійних інформаційних компетентностей бібліотечних працівників з метою забезпечення якісного інформаційного обслуговування користувачів як у фізичному, так і у цифровому форматі.

Метою дисертаційного дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування форм, методів і напрямів реалізації інформаційної культури бібліотеки в контексті глобалізаційних викликів сучасної цифрової доби.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що

Вперше:

- теоретично обґрунтовано роль інформаційної культури бібліотек як цілісної багаторівневої системи соціально-комунікаційної взаємодії у протидії консцієнтальним війнам сучасності на особистісному, груповому та суспільному рівнях з урахуванням аналітичної та методологічної компонентів;
- узагальнено і удосконалено наукові підходи до постаті нового користувача бібліотеки цифрової доби – цифрової людини, що зумовлює необхідність формування бібліотеки цифрової доби як відкритої системи, яка рухається до читача, назустріч його інформаційним потребам в умовах жорсткої інформаційної конкуренції, пропонуючи інформацію національно-свідомого спрямування, формуючи його світоглядні, пізнавальні та ціннісні орієнтири у протидії консцієнтальним загрозам сучасності;
- запропоновано модель інформаційної культури сучасної бібліотеки з активним залученням аналітико-комунікативної компоненти, спрямованої на розширення можливостей знаннєвого обслуговування та сприяння процесу управління знаннями.

Уточнено:

- змістовне наповнення понятійної бази інформаційної культури бібліотеки відповідно до діючих законодавчих та нормативно-правових актів;
- сутнісні особливості реалізації концепції цифрового громадянства в діяльності сучасних бібліотек;
- роль культури управління знаннями в формуванні інформаційної культури наукових бібліотек;
- бібліотечні практики застосування технологій медіакультури у поглибленні медіакомпетентностей та формуванні критичного мислення;
- основні компоненти комплексу організаційних, нормативно-правових та технічних заходів, спрямованих на підвищення рівня інформаційної безпеки бібліотеки як цілісної інформаційно-комунікаційної системи в умовах глобалізаційних викликів сучасності.

Набуло подальшого розвитку:

- уявлення про стратегії практичного застосування культури управління знаннями в організаційному контексті бібліотечних та освітніх практик;
- уявлення про роль українських електронних бібліотек у збереженні національної ідентичності та протидії консцієнтальним війнам сучасності.

Об'єктом дослідження є інформаційна культура бібліотеки як невід'ємного складника глобальної інформаційної культури суспільства. **Предметом дослідження** є теоретико-практичні та методологічні напрями реалізації інформаційної культури у комунікаційному просторі бібліотеки в її фахово-компетентнісних аспектах.

Практичне значення отриманих результатів полягає у впровадженні розроблених науково-методичних положень для організації дієвої системи

співпраці бібліотек, освітніх закладів, засобів масової інформації, громадських організацій у напрямі формування стратегії інформаційної культури українського суспільства як ефективного чинника забезпечення його інформаційної безпеки. Отримані в дисертації наукові результати можуть бути використані як теоретична база для подальших наукових досліджень з проблем культури суспільства цифрової доби; для вдосконалення навчальних курсів гуманітарного спрямування, також при написанні відповідної навчально-методичної літератури. Одержані результати дослідження можуть залучатись до розробки методичних рекомендацій з підвищення рівня інформаційної культури в різних галузях інформаційно-комунікаційної практики.

Апробація матеріалів дисертації. Зміст, основні положення та висновки дисертації були обговорені на засіданнях Вченої ради Національної бібліотеки України імені В. Вернадського. Теоретичні напрацювання і результати дослідження було оприлюднено на чотирнадцяти міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях: Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті: II Всеукраїнська науково-практична конференція (Київ, 2017); «Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті: IV Всеукраїнська науково-практична конференція (Київ, 2018); Київські філософські студії: Всеукраїнська наукова конференція (Київ, 2018); Київські філософські студії: Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю (Київ, 2020); «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі»: III міжнародна наукова конференція (Київ, 2020); «Advancing in research and education»: XII Міжнародна науково-практична конференція (La Rochelle, France 2020); «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі»: Четверта Міжнародна наукова конференція (Київ, 2021); Київські філософські студії: Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю (Київ, 2021); XIV Міжнародна науково-практична конференція «Theoretical foundations in practice and science» (Bilbao, Spain, 2021); III Міжнародна науково-практична конференція «Society and science. Problems and prospects» (London, England. 2022); VI Міжнародна науково-практична конференція «Multidisciplinary scientific notes. Theory, history and practice» (Edmonton, Canada, 2022); Київські філософські студії: Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю (Київ, 2022); Київські філософські студії: Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю (Київ, 2023); Київські філософські студії: Всеукраїнська наукова конференція (Київ, 2025).

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Ломачинського Богдана Геннадійовича є результатом самостійних досліджень, не містить елементів плагіату й запозичень. Використані ідеї, результати й тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту, відповідає вимогам щодо її оформлення.

Публікації. Основні результати дослідження викладено автором у двадцяти чотирьох публікаціях, з яких десять – в українських наукових фахових виданнях, з яких – п'ять публікацій у фахових виданнях за напрямом 029, підрозділ у колективній зарубіжній монографії, чотири публікації в інших

фахових виданнях; а також у чотирнадцяти тезах виступів на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

**Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати
дисертації
Публікації у наукових виданнях,
включених до переліку наукових фахових видань України (категорія Б
за спеціальністю 029)**

1. Ломачинський Б.Г. Інформаційна культура у просторі бібліотеки: виклики цифровізації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 4. С.75 - 83 DOI:10.32461/2409-9805.4.2023.294077. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2023_4_12 (дата звернення: 18.06.2025)
2. Ломачинський Б.Г. Термінологія інформаційної культури в контексті сучасних бібліотечних практик. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.Вернадського*. 2023. № 68. С.174 - 188 DOI: 10.15407/np.68.174. URL: http://np.nbuv.gov.ua/doc/npnbuimviv_2023_68_14 (дата звернення: 18.06.2025)
3. Ломачинський Б.Г. Інформаційна культура у просторі бібліотеки в умовах консцієнтальних війн сучасності. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.Вернадського*. 2023. № 69. С.154 – 168 DOI: 10.15407/np.69.154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2023_69_13 (дата звернення: 18.06.2025)
4. Lomachinskiy B. Ukrainian and international experience of formation of information competences by means of library practices. *Society. Document. Communication*. 2023. № 8(3). P. 22-33. DOI: 10.69587/sdc/3.2023.22. URL: <https://sdc-journal.com.ua/en/journals/tom-8-3-2023/ukrayinsky-ta-mizhnarodny-dosvid-formuvannya-informatsiynikh-kompetentnostey-zasobami-biblioteknikh-praktik> (дата звернення: 18.06.2025)
5. Lomachinskiy B. Prospects for the implementation of the concept of digital citizenship in scientific libraries. *Society. Document. Communication*. 2023. №8 (4). P. 29-39 DOI: 10.69587/sdc/4.2023.29. URL: <https://sdc-journal.com.ua/uk/journals/tom-8-4-2023/perspektivi-realizatsiyi-kontseptsiyi-tsifrovogo-gromadyanstva-v-naukovikh-bibliotekakh> (дата звернення: 18.06.2025)

**Публікації у наукових виданнях інших держав, які входять до Організації
економічного співробітництва та розвитку /
або Європейського Союзу**

6. Lomachynska I., Lomachinsky B. Culture of knowledge management at a modern university. *Quality of University Education: Educological Discourse: collective monograph* / Ed. V. Ogneviuk. Prague: Oktan Print, 2022. pp.190-210 URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40794/2/V_Ogneviuk_2022_NDLO.pdf (дата звернення: 18.06.2025)

Публікації, що додатково відображають наукові результати

7. Lomachynskyi B. The role of digitalization of libraries in ensuring the humanitarian security of society. *SKHID*. 2023. № 4(3). P.66 – 73 (дата звернення: 18.06.2025)
DOI: 10.21847/2411-3093.2023.4(3).268297 URL: <https://skhid.kubg.edu.ua/article/view/296863> (дата звернення: 18.06.2025)
8. Ломачинська І.М., Ломачинський Б.Г. Роль медіакультури в інформаційних війнах сучасності. *SKHID*. 2022. 3(3). С.66 – 73
DOI: 10.21847/1728-9343.2022.3(3).268297 URL: <https://skhid.kubg.edu.ua/article/view/268297> (дата звернення: 18.06.2025)
9. Ломачинська І.М., Ломачинський Б.Г. Роль інформаційної культури у регулюванні соціальних інформаційних систем. *Вісник Львівського університету. Сер. Філософ.-політолог. студії*. 2020. № 29. С. 90 – 97
DOI: 10.30970/PPS.2020.29.12
URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/29_2020/14.pdf (дата звернення: 18.06.2025)
10. Ломачинська І.М., Ломачинський Б.Г. Функціональна спрямованість інформаційної культури. *Вісник Львівського університету. Сер. Філософ.-політолог. студії*. 2020. № 30. С. 77 – 93 DOI: 10.30970/PPS.2020.30.10
URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/30_2020/12.pdf (дата звернення: 18.06.2025)
11. Ломачинський Б.Г. Інформаційна культура бібліотечних працівників в епоху глобалізації. *Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті : матеріали II Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 23 вер. 2016 р., м. Київ*. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Укр. бібл. асоц.; редкол.: Г.В. Горбенко, О.В. Воскобойнікова-Гузева, В.В. Литвиненко, В.Є. Сошинська. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. С. 42-47. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24461/1/2017_03_09_konf_Медіасвіт_II.pdf (дата звернення: 18.06.2025)
12. Ломачинський Б.Г. Інформаційна культура сучасного інформаційного аналітика. *Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті : матеріали IV Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 28 верес. 2018 р., м. Київ*. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. С. 89 – 92 URL: https://www.fj.kubg.edu.ua/images/phocagallery/Podii2018/Zbirnyk_KUBG_IV_compressed.pdf (дата звернення: 18.06.2025)
13. Ломачинський Б.Г. Роль інформаційної культури у особистості в системі релігійної комунікації. *Київські філософські студії: Матеріали наукової конференції (м. Київ, 17-18 травня 2018 р.)*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. С.121-124. URL: https://www.researchgate.net/publication/341597708_KYIV_PHILOSOPHY_STUDIES-2018 (дата звернення: 18.06.2025)
14. Ломачинський Б.Г. Міфологеми медіакультури як регулятори масової свідомості інформаційного суспільства. *Київські філософські студії: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Київ, 19 травня 2020 р.)*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. С.191 - 194 URL: <https://www.researchgate.net/profile/Marina-Kolinko>

- 2/publication/341930770_KFS2020all/links/5ed9ef4f92851c9c5e8180b3/KFS2020all.pdf (дата звернення: 18.06.2025)
15. Ломачинський Б.Г. Роль системного підходу у методології досліджень інформаційної культури. *«Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі»: Матеріали III міжнародної наукової конференції.*, 14 – 16 травня 2020 р. Київ, 2020. С.157 – 158 URL: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/information-komunikation.pdf> (дата звернення: 18.06.2025)
16. Ломачинський Б.Г., Ломачинська І.М. Роль інформаційної аналітики у формуванні фахових компетентностей випускників спеціальності «філософія». *«Advancing in research and education»: Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції*, December 07 – 10, 2020, La Rochelle, France. С.474 – 479 DOI: 10.46299/ISG.2020.II.XII URL: <https://isg-konf.com/advancing-in-research-and-education-en/> (дата звернення: 18.06.2025)
17. Ломачинський Б.Г. Організаційна інформаційна культура: ціннісний вимір. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі: Матеріали Четвертої Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 20 - 22 травня 2021 р.)*. Київ: Видавничий центр КНУКІМ, 2021. С.129 – 131 URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/10f79720-d273-4bd5-92fa-147cc446de4c/content> (дата звернення: 18.06.2025)
18. Ломачинський Б.Г. Роль медіаосвіти у формуванні інформаційної культури сучасної молоді. *«Theoretical foundations in practice and science»: Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції*. Bilbao, Spain. 2021. С. 85 – 89 DOI: 10.46299/ISG.2021.II.XIV URL: <https://isg-konf.com/uk/theoretical-foundations-in-practice-and-science-ua/> (дата звернення: 18.06.2025)
19. Ломачинський Б.Г. Ціннісні орієнтири інформаційної культури у просторі суспільства знань. *Київські філософські студії-2021: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Київ, 21 травня 2021 р.)*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021. С.100 – 103 URL: https://www.researchgate.net/publication/351986095_KYIV_PHILOSOPHY_STUDIES-2021 (дата звернення: 18.06.2025)
20. Ломачинський Б.Г. Роль медіа в інформаційних війнах сучасності. *Київські філософські студії-2022: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Київ, 20 травня 2022 р.)*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. С.118 – 122 URL: https://www.researchgate.net/publication/361245552_Kiivski_filosofski_studii-2022_Materiali_V_Vseukrainskoi_naukovoi_konferencii_20_travna_2022_roku (дата звернення: 18.06.2025)
21. Ломачинський Б.Г. Роль цифрової культури у сучасному віртуальному просторі. *«Society and science. Problems and prospects»: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції*. London, England. 2022. С. 100-104. DOI: 10.46299/ISG.2022.I.III URL: <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2022/01/SOCIETY-AND-SCIENCE.-PROBLEMS-AND-PROSPECTS.pdf> (дата звернення: 18.06.2025)

22. Ломачинський Б.Г. Феномен цифрової культури в університетських бібліотеках. «Multidisciplinary scientific notes. Theory, history and practice»: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. Edmonton, Canada. 2022. С.104 – 108. URL: <https://isg-konf.com/multidisciplinary-scientific-notes-theory-history-and-practice/> (дата звернення: 18.06.2025)
23. Ломачинський Б.Г. Світоглядна роль бібліотек у консцієнтальних війнах сучасності. *Київські філософські студії-2023 : Матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції (м. Київ, 19 травня 2023 р.)*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. С.152 – 156 URL: https://www.researchgate.net/publication/371166241_Kiivski_filosofski_studii-2023_Materiali_VI_Vseukrainskoi_naukovo_i_konferencii_19_travna_2023_roku (дата звернення: 18.06.2025)
24. Ломачинський Б.Г. Інформаційна культура релігійного простору цифрової доби. *Київські філософські студії-2025 : Матеріали VIII Всеукраїнської наукової конференції (м. Київ, 19 травня 2025 р.)*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2025

КОНСТАТУВАТИ, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Ломачинського Богдана Геннадійовича на тему: «Феномен інформаційної культури у комунікаційному просторі бібліотеки» відповідає спеціальності 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами та доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283) та п. 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із подальшими змінами).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертацію Ломачинського Богдана Геннадійовича на тему: «Феномен інформаційної культури у комунікаційному просторі бібліотеки» за спеціальністю 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді.

Учений секретар Науково-методичної ради
Інституту бібліотекознавства,
с. н. с. відділу науково-методичної роботи,
кандидат історичних наук

Т. Л. Кулаковська

